

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 385/2023-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Národnej centrály osobitných druhov kriminality, odboru odhaľovania nebezpečných materiálov a enviromentálnej kriminality, Pribinova 2, Bratislava, v konaní ČVS: PPZ-694/NCK-ENV-BA-2022 (pôvodne Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Senec v konaní ČVS: ORP-369/1-VYS-SC-2020) a proti postupu Okresnej prokuratúry Bratislava III v konaní sp. zn. 4Pv 472/20/11031 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. marca 2022 (doplnenou podaniami doručenými ústavnému súdu 19. marca 2022, 7. apríla 2022 a 9. mája 2022) domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva pokojne užívať majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), základného práva na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 ústavy, základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru postupmi orgánov verejnej moci uvedenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje prikázať Národnej centrále osobitných druhov kriminality, odboru odhaľovania nebezpečných materiálov a enviromentálnej kriminality a Okresnej prokuratúre Bratislava III (ďalej len „okresná prokuratúra“) konať v napadnutých konaniach bez zbytočných prieťahov. Požaduje tiež finančné zadostučinenie 4 000 eur.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ ako podielový spoluvlastník a užívateľ rodinného domu, v blízkosti ktorého sa nachádza prevádzka na spracovanie odpadov spoločnosti [REDAKOVANÉ], podal 22. júla 2020 trestné oznámenie pre podozrenie zo spáchania trestného činu neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 Trestného zákona, tvrdiac, že napriek zrušeniu všetkých povolení na nakladanie s odpadmi spoločnosť [REDAKOVANÉ], nepretržite pokračuje v nakladaní s odpadmi. Vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva Policajného zboru Senec (ďalej len „vyšetrovateľ“) začal trestné stíhanie 9. októbra 2020. Vec bola Okresným riaditeľstvom Policajného zboru Senec 17. februára 2022 odstúpená na novozriadenú vyšetrovaciu súčnosť, a to Národnej centrále osobitných druhov kriminality, odboru odhaľovania nebezpečných materiálov a enviromentálnej kriminality, Pribinova 2, Bratislava, kde je vedená pod ČVS: PPZ-694/NCK-ENV-BA-2022. Dozor nad trestným konaním vedeným na základe trestného oznámenia sťažovateľa vykonáva okresná prokuratúra pod sp. zn. 4Pv 472/20/11031. V čase podania ústavnej sťažnosti vyšetrovanie nebolo skončené.

III.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ namieta, že trestné konanie trvá od 22. júla 2020 a dosiaľ nedošlo k vzneseniu obvinenia, nebolo vydané meritórne rozhodnutie. Vyšetrovateľ od počiatku koná s priet'ahmi, zmätočne, nekonzistentne. Dosiaľ nevykonal neodkladný a neopakovateľný úkon – prehliadku priestorov prevádzky spoločnosti [REDAKOVANÉ], za účasti geodeta a znalca z odboru ochrany životného prostredia (čo mu bolo uložené vykonať dozorujúcou prokurátorkou 4. októbra 2021 a odporúčané z úrovne Prezídia Policajného zboru ešte v septembri 2020). Vyšetrovateľ vykonal iba povrchnú obhliadku miesta činu 9. októbra 2020. Najneskôr 19. novembra 2020 vyšetrovateľ nadobudol vedomosť o tom, že spoločnosť [REDAKOVANÉ], nemá povolenie na nakladanie s odpadmi. V danej dôkaznej situácii bol vyšetrovateľ povinný vzniesť obvinenie, čo by zároveň umožnilo vykonať opatrenia na zamedzenie pokračovania v trestnej činnosti. Vyšetrovateľ sa v podstate venuje iba vedeniu korešpondencie s rôznymi štátnymi orgánmi. Dozorujúca prokurátorka zlyhala pri výkone svojich povinností, keď na nečinnosť vyšetrovateľa nereagovala. Nedostatočný dozor prokurátorky bol skonštatovaný aj zo strany nadriadenej Krajskej prokuratúry v Bratislave. Sťažovateľ je trestnou činnosťou bezprostredne poškodzovaný, keďže je vystavený každodennému intenzívnemu hluku, prachu, zápachu. K vzniku priet'ahov nijako neprispel. Predmetom vyšetrovania nie je skutkovo či právne mimoriadne zložitá vec, vyšetrovateľ je na envirokriminalitu špecializovaný a má aj metodickú podporu zo strany odboru envirokriminality Prezídia Policajného zboru.

4. V podaní z 9. mája 2022 sťažovateľ uviedol, že okresná prokurátorka okresnej prokuratúry po niekoľkých mesiacoch vybavila jeho viaceré podnety na preskúmanie postupu dozorujúcej prokurátorky. So záverom okresnej prokurátorky, že k priet'ahom nedochádza, sa sťažovateľ nestotožňuje, jej tvrdenia považuje za bizarné.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie, že vyšetrovateľ v trestnom konaní vedenom na základe trestného oznámenia sťažovateľa koná neefektívne, pričom prokurátorka okresnej prokuratúry náležite nevykonáva dozor nad činnosťou vyšetrovateľa. V trestnej veci iniciovanej sťažovateľom dochádza k zbytočným priet'ahom.

6. Z § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je okrem iného posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok relevantnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05).

7. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov (čl. 48 ods. 2 ústavy) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru), z ústavnej sťažnosti jednoznačne a bez pochybností nevyplýva, či sťažovateľ trestné oznámenie podal s cieľom uplatňovať svoje postavenie poškodeného v trestnom konaní, alebo mu ide iba o príspevok k objasneniu skutku, ktorý považuje za trestný čin, a k zisteniu jeho páchat'ľa.

8. K prvej z uvedených možností ústavný súd upozorňuje, že sťažovateľ sa ako poškodený v trestnom konaní vedenom vo veci bez vznesenia obvinenia (proti konkrétnej osobe) nemôže domáhať vyslovenia porušenia základného práva na konanie bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 212/07, II. ÚS 212/07, III. ÚS 109/06). Až vznesenie obvinenia je teda tým momentom, ktorý dáva poškodenému v trestnom konaní možnosť uplatňovať si ochranu proti konkrétnemu možnému pôvodcovi svojho poškodenia, a teda z nej robí „vec“, na prerokovanie ktorej bez zbytočných priet'ahov má nárok v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Základné právo poškodeného v trestnom konaní na prerokovanie jeho vecí bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy je preto uplatniteľné až po vznesení obvinenia voči konkrétnej osobe (napr. I. ÚS 18/06).

9. Obdobne aj vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“; napr. rozhodnutie vo veci Krumpel a Krumpelová v. Slovensko z 5. 7. 2005, bod 40) a následne aj z judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 18/06, III. ÚS 324/05, IV. ÚS 44/06) vyplýva, že nárok profitovať zo záruk čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj čl. 46 ods. 1 ústavy môžu v trestnom konaní len tí poškodení, ktorí si v rámci tohto konania uplatnili nárok na náhradu škody (občianskoprávny prvok v rámci trestnoprávneho konania) voči konkrétnej osobe, ktorej identita je známa najskôr od vznesenia obvinenia. Poškodený v trestnom konaní teda požíva ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru až od momentu vznesenia obvinenia

konkrétnej osobe, voči ktorej si svoj nárok na náhradu škody spôsobenej trestným činom aj riadne uplatnil (napr. IV. ÚS 202/2013, II. ÚS 394/2014, II. ÚS 3/2016, II. ÚS 770/2016).

10. V prípade druhej eventuality zas ústavný súd odkazuje na judikatúru ESLP, podľa ktorej namietat' porušenie práv vyplývajúcich z čl. 6 dohovoru nebude môcť osoba, ktorá sa trestného konania zúčastňuje len s cieľom prispieť k odsúdeniu obvineného (Corbu proti Rumunsku, rozhodnutie z 31. 3. 2009, č. 27396/04, § 30 – § 33). Niet potom dôvodu prijať odlišný postoj k (ne)aplikovateľnosti čl. 48 ods. 2 ústavy, keďže v obsahu práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

11. Vybavovanie trestného oznámenia sťažovateľa (ako to vyplýva z jeho ústavnej sťažnosti) nedospelo do štádia vznesenia obvinenia konkrétnemu subjektu. Preto aplikovateľnosť čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako ani čl. 6 ods. 1 dohovoru v jeho prípade neprichádza do úvahy. V tejto časti je preto ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

12. V nadväznosti na uvedené bolo potrebné ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

13. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta aj porušenie základného práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru, základného práva pokojne užívať majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, základného práva na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 ústavy a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru. Porušenie týchto ostatných práv sťažovateľ odvodzuje od porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že v trestnom konaní vedenom na základe trestného oznámenia sťažovateľa dochádza k zbytočným priet'ahom.

14. V zmysle rozhodovacej praxe ESLP majú zmluvné štáty dohovoru povinnosť chrániť v dohovore zakotvené základné ľudské práva a slobody osôb, ktoré podliehajú ich jurisdikcii, pričom v nevyhnutných prípadoch majú na tento účel využiť aj prostriedky trestného práva. V takomto kontexte ESLP v rozhodnutí zo 4. decembra 2003 vo veci M.C. proti Bulharsku (sťažnosť č. 39272/98) týkajúcom sa prípadu porušenia práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 dohovoru judikoval, že aj keď je vo všeobecnosti na vôli zmluvných štátov dohovoru, akým spôsobom zaistia ochranu jednotlivcov pred zásahmi iných jednotlivcov do označeného práva, pokiaľ sú v hre základné hodnoty a aspekty súkromného života, musia zmluvné štáty využiť aj účinné trestnoprávne nástroje, a to nielen zakotvenie príslušných inštitútov a skutkových podstát v pozitívnom práve, ale tiež efektívne vyšetrovania a stíhanie v konkrétnej trestnej veci (III. ÚS 759/2017). Efektívnosť a účinnosť vyšetrovania závisí najmä od jeho dôkladnosti, rýchlosti, nezávislosti a nestrannosti.

15. Ústavný súd preskúmal konkrétne argumenty sťažovateľa, oboznámil sa s chronológiou úkonov uvedených v ústavnej sťažnosti a zistil, že aj keď prípravné konanie vykazuje určité nedostatky (napr. nevykonanie prehliadky priestorov za účasti geodeta a znalca, neopodstatnené, resp. predčasné odovzdanie veci Krajskému riaditeľ'stvu Policajného zboru v Bratislave z dôvodu

vecnej príslušnosti), tieto, berúc zreteľ aj na celkovú dĺžku konania 19 mesiacov (ku dňu podania ústavnej sťažnosti), ktorá nie je síce optimálna, ale ani extrémne dlhá, nedosahujú ústavný rozmer a nie sú takej intenzity, aby ich ústavný súd mohol vyhodnotiť nateraz ako opodstatnené. Preto aj v časti namietaného porušenia základného práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru, základného práva pokojne užívať majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, základného práva na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 ústavy a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. K tomu ústavný súd dopĺňa, že už uvedené nevyklučuje možnosť sťažovateľa opätovne sa obrátiť na ústavný súd, ak by sa domnieval, že postupom porušovateľov naďalej (t. j. po podaní tejto ústavnej sťažnosti) dochádza k porušovaniu jeho práv.

16. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2023

Robert Šorl
predseda senátu